



STORTINGET

Representantforslag 184 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt, Mimir Kristjánsson, Tobias Drevland Lund og Seher Aydar

Dokument 8:184 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt, Mimir Kristjánsson, Tobias Drevland Lund og Seher Aydar om å reversere seksårsreformen

Til Stortinget

Bakgrunn

Ved innføringa av Reform 97 ble seksåringene lovet en skolehverdag prega av lek og varierte timer idet skolestarten ble senket fra syv til seks år. Den obligatoriske skolegangen økte dermed fra ni til ti år, samtidig som en ny læreplan ble innført. Der skulle det beste fra barnehagen og skolen forenes i både innhold og metode for alle elever fra første- til fjerdeklasse.

28 år senere viser realiteten seg å være en annen. Som følge av Stortingets anmodningsvedtak 31. mai 2018, vedtak nr. 809 (2017–2018), jf. Innst. 317 S (2017–2018) har forskere ved OsloMet og Universitetet i Oslo, på oppdrag fra Utdanningsdirektoratet, undersøkt hva som har skjedd med barna i grunnskolen siden seksårsreformen ble innført.

Sluttrapporten sto klar i 2024, og den viser at det tvert imot har blitt mindre lek, færre fleksible timer og mindre deltakelse fra barna i den regelstyrte leken som foregår i skolen. Til gjengjeld er skolen preget av mer fag, teori og strukturert læring, for ikke å nevne langt færre barnehagelærere i skolen.

En av intensjonene bak Reform 97 var at leken skulle prege de første skoleårene. Førsteklasse skulle være et «førskoleår», et år som kombinerer barnehagen og sko-

len. Når små barn må sitte mer stille i en teoritung hverdag med økt læringstrykk, spiller skolen verken på lag med reformen eller barna.

Lek og læring er ikke motsetninger. Denne misforståelsen skader og skaper forskjeller hos barna allerede fra første skoleår. Blant annet viser Mannsutvalgets rapport fra april 2024 at tidlig skolestart slår spesielt dårlig ut på gutter som er født sent på året (NOU 2024:8 Likestillingens neste steg – Mannsutvalgets rapport). Når skolen legger opp til for lite lek, blir omstillinga fra barnehagen enda tøffere, og de barna som har et større behov for bevegelse, får et dårligere utgangspunkt enn andre. På denne måten får mange gutter større utfordringer på skolen enn jenter, allerede fra første skoleår.

Man vet også at foreldrenes utdanning og økonomi spiller en stor rolle for barnas utgangspunkt og utvikling i skolen, forskjellene mellom barna i utvikling og læring får da også et klasseperspektiv. Den teoriorienterte skolen er best tilpassa elever med akademisk bakgrunn. Ti-metallet i de teoretiske fagene har økt siden seksårsreformen ble gjennomført, samtidig som resultatene ikke har hatt en nevneverdig positiv utvikling. Resultatet av dette er en skole som reproducerer klasseforskjeller og skaper økt skolefravær og dårligere psykisk helse blant barna gjennom grunnskolens løp.

For barna skjer læring gjennom lek, og det er en metode skolen bør innrette seg etter snarere enn å motsette seg. Forskerne som har undersøkt skolens utvikling etter seksårsreformen, er bekymret for at noe av den spontane, utforskende og kreative leken går tapt i dagens klasserom. De ser at fysiske begrensninger og et begrenset antall ansatte i klasserommet kan være blant årsakene til at læreren tilrettelegger for en type lek som bevarer enn viss ro i skoletimen.

I sin sluttrapport påpeker forskerne også at elevene presses til å lære bokstaver og lesing fort, selv om dette ikke står i læreplanen. Likevel er det langt mindre høytlesning nå enn tidligere, noe forskerne anbefaler å gjøre mer av. Forskerne kobler dette presset til kartleggingsprøven, som kommer allerede i førsteklasse. Skolens rapportering og dokumentasjon former med andre ord skolens aktivitet, og teoribasert læring og stillesitting gir mindre tid til både lekbasert læring og lærernes forberedelse og gjennomføring av undervisninga.

Den førsteklassen som var tenkt i seksårsreformen, skulle være en førskoleklasse hvor læringen primært skulle foregå gjennom lek, fysisk utfoldelse og utforsking. Slik er det ikke i dag. Reformen bør derfor reverseres slik at seksåringenes utforskning og behov kommer foran krav om stillesittende, teoretisk læring. I førsteklasse skal læringa primært foregå gjennom lek, fysisk utfoldelse og utforsking.

Også klassetrinnene etter første må være bedre tilpasset barnas behov for aktivitet og bevegelse. Det må

utvikles en lekbasert pedagogikk for de yngste barna, og skolen må tilpasse klasserommene og aktiviteten som foregår i timene. Muligheten til lekbasert og praktisk læring må gjennom dette styrkes. Alle elever skal føle seg verdsatt og oppleve mestring i løpet av skolehverdagen. Pedagogikken og metodene som brukes i skolen, skal spille på lag med barnas behov og oppfordre til lærelyst og utforskning.

Aktivitet og lek er ikke en motsetning til læring – det er en forutsetning for læring.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen begynne arbeidet med å reversere seksårsreformen.

9. april 2025

Hege Bae Nyholt

Tobias Drevland Lund

Mimir Kristjánsson

Seher Aydar

